

Voľný programový modul – Pamäť národa

VPM Pamäť národa je zameraný na rozšírenie historického povedomia a občianskej hrdosti na bývalú Československú republiku a Slovenskú republiku. Koncept VPM je formovaný tak, aby skrz atraktívne úlohy na rôzne historické udalosti vzbudil záujem o národné dejiny a dianie.

Podmienky:

Vyberiem si a splním aspoň 1 úlohu z každej dekády histórie – aktuálne 12 úloh.

10. roky 20. storočia – Úsvit republiky

1918 – vznik Československa

28. októbra Národný výbor československý vyhlásil vznik Československa. Tento deň je dňom vzniku samostatného československého štátu a v Česku je uznávaný ako štátny sviatok. Nezastupiteľnú úlohu pri jeho vzniku zohrali aj skauti. Počas prvých týždňov novej republiky slúžili skauti ako kuriéri špeciálnej poštovej služby, pretože väčšina dospelých mužov bola v tom čase ešte na fronte a pracovníkom starej Pošty Rakúsko-Uhorska sa nedalo dôverovať. Väčšina dokumentov z týchto dní tam má na sebe nalepené červenú (v cene 20 halierov), alebo modrú (10 halierov) známku s nápisom "Pošta českých skautů ve službách Národní vlády".

Úloha: Nájdem text vyhlásenia ČSR republiky (Zákon o zriadení samostatného štátu československého) a slávnostne ho prednesiem pred svojou družinou alebo priateľmi aj v dobovom oblečení. Zároveň nájdem, ako vyzerali poštové známky skautskej pošty, a zistím, ako fungovala.

1919 – smrť M.R. Štefánika

Dňa 4. mája sa stala tragická letecká nehoda neďaleko Ivanka pri Dunaji, pri ktorej zahynul Milan Rastislav Štefánik. Bol slovenským politikom, generálom francúzskej armády, astronómom, organizátorom československých légii a spolu s Edvardom Benešom a T.G. Masarykom sa zaslúžil o vznik Československa.

Úloha: Zmapujem život M.R. Štefánika, jeho osobné úspechy aj prehry (vyberiem aspoň 7 míľnikov) a predovšetkým jeho politické snahy pri vzniku ČSR.

20. roky 20. storočia – Prvé kroky

1920 – štátna vlajka ČSR a SND

Ani po viac ako roku od svojho vzniku nemala nová republika svoju štátnu vlajku. Z mnohých návrhov, medzi ktorými boli aj návrhy M.R. Štefánika, vybrala špeciálna komisia vlajku zloženú s bieleho a červeného pásu (historická česká vlajka) a modrého klinu, ktorý symbolizoval Slovensko. Vhodnosť návrhu overovali dokonca aj vojaci, ktorí návrh novej vlajky umiestnili na parníku, plávajúcom po Vltave pozorovali niekoľko dní za rôznych svetelných podmienok, aby sa presvedčili, že je naozaj dostatočne dobre viditeľná a rozlíšiteľná. Vlajka československa sa po rozdelení republiky stala vlajkou Českej republiky. V marci sa v Bratislave slávnostne otvorilo Slovenské národné divadlo. Svoju činnosť zahájilo hranou operou Hubička, od českého skladateľa Bedřicha Smetany. V súčasnosti SND tvoria tri zložky, a to Činohra, Opera a Balet.

Úloha: Vyrobím do klubovne poster, na ktorom bude na obrázkoch popísaná slovenská štátna vlajka, rozdiel medzi vlajkou a zástavou a základné pravidlá pri používaní štátnej vlajky.

1921 – vysviacka prvých slovenských biskupov

Pápež Benedikt XV. vymenoval Dr. Mariána Blahu biskupom pre banskobystrickú diecézu, Jána Vojtaššáka pre spišskú diecézu a Dr. Karola Kmeťu pre nitriansku diecézu. Boli to vôbec prví slovenskí biskupi.

Úloha: Zistím, kto je aktuálne biskupom miestnej diecézy a kedy ním bol vymenovaný. Vypočujem si myšlienky a názory tohto biskupa.

1922 – prvý návrh o autonómii Slovenska

Slovenská ľudová strana predložila parlamentu návrh na autonómiu Slovenska, čím chcela upraviť Ústavu z roku 1920. Poslanci požadovali, aby malo Slovensko v rámci ČSR väčšie právomoci, vlastný snem a vládu. Autorom prvého ústavného návrhu o autonómii Slovenska, ktorý sa nedostal ani do pléna, bol Ľudovít Labaj.

Úloha: Prečítam si dva ľubovoľné články Ústavy Slovenskej republiky a zistím, ako a kto môže meniť Ústavu.

1923 – parník na Dunaji

Prvá plavebná spoločnosť v Bratislave začala pravidelnú prepravu osôb parníkom medzi Bratislavou a Viedňou. Lodnou dopravou sa spojila Bratislava aj s Budapešťou.

Úloha: Splavím aspoň 3 kilometre na rieke Dunaj alebo nakreslím mapu toku rieky od prameňa až po ústie do Čierneho mora. Na mape označím hranice všetkých štátov, cez ktoré prechádza.

1924 – prvé olympijské zlato

Vo veku 26 rokov sa prvým československým olympijským víťazom stal Bedřich Šupčík. Zvíťazil v dnes už neexistujúcej disciplíne, šplhu na lane.

Úloha: Vyšplhám sa na lane do primeranej výšky, ktorú mi určí radca. Pri lezení sa tvárim ako Bedřich Šupčík.

1925 – Věstonická Venuša

Pri archeologickom výskume na južnej Morave bola v ohnisku nájdená 11,5 cm vysoká soška nahej ženy, nazývaná podľa miesta nálezu Věstonická Venuša. Materiál, ktorý bol na jej výrobu použitý, je pravdepodobne zmesou hliny a vápenca, pričom obdobné drobné plastiky boli pritom väčšinou zhotovované z kameňa alebo kostí. Jedinečným je aj vek tejto sošky, ktorej vznik je datovaný do obdobia rokov 29 000 – 25 000 pred Kristom, čím sa radí medzi najstaršie dôkazy umeleckej tvorby na svete.

Úloha: Zistím, kde v mojom okolí sa nachádza archeologické nálezisko, z akého obdobia pochádza a čo sa na jeho území nachádzalo. Prezriem si archeologické exponáty vo vybranom múzeu.

1926 – Československý rozhlas, štúdio Bratislava

V auguste začala spoločnosť Radiojournal prvé pravidelné vysielanie rozhlasu na území Slovenska a to zo štúdia v Bratislave, z budovy dnešnej Filozofickej fakulty UK. Dosah vysielача bol spočiatku len asi 30 km. Československo bolo druhou európskou krajinou s pravidelným rozhlasovým vysielaním.

Úloha: Zistím a zrozumiteľne družine vysvetlím, akým spôsobom sa šíri rozhlasové vysielanie na princípe elektromagnetického vlnenia (analógový prenos). Zistím, ako funguje amplitúdová (AM) a frekvenčná (FM) modulácia a ako sa šíri elektromagnetické vlnenie.

1927 – správne rozdelenie ČSR

Po prijatí zákona "O organizácii politickej správy" boli na území Československa zrušené župy a zaviedli sa samosprávne zeme. Zem tak bola rozdelená do 4 územných jednotiek: zem Česká, zem Moravskosliezská, zem Slovenská a zem Podkarpatoruská.

Úloha: Nakreslím alebo na predtlačenej mape zvýrazním vtedajšie hranice ČSR aj s rozdelením na tieto štyri zeme. Zistím najvzdialenejšie body na všetky 4 svetové strany.

1928 – Mohyla M.R. Štefánika

Za prítomnosti prezidenta Masaryka bola odhalená Mohyla M.R. Štefánika na vrchu Bradlo. Jej autorom je slovenský architekt Dušan Jurkovič. Postavená je z travertínových blokov.

Úloha: Navštívim miesto súvisiace so životom M.R. Štefánika (narodenie, štúdium, práca, politika, vojenská služba, mohyla).

1929 – katedrála na pražskom hrade

Až v tomto roku sa definitívne dostavala katedrála sv. Víta, Václava a Vojtecha na Pražskom hrade. Začiatok stavby sa datuje do roku 1873.

Úloha: Nakreslím alebo namaľujem obraz katedrály sv. Víta v Prahe, alebo katedrály sv. Martina v Bratislave či dómu sv. Alžbety v Košiciach.

30. roky 20. storočia – Nepriateľ na západe

1930 – veľké mestá

Súčasťou prvej Československej republiky (1918 – 1939) boli územia Čechy, Morava, České Sliezsko, Slovensko a Podkarpatská Rus. V roku 1930 bolo najväčším mestom hlavné mesto republiky Praha s takmer 850 000 obyvateľmi. Nasledovalo po ňom Brno, Moravská Ostrava a štvrtým najväčším mestom bola Bratislava so 124 000 obyvateľmi. V prvej desiatke figurovalo už len jedno slovenské mesto, a to Košice ako siedme najväčšie s 58 000 obyvateľmi.

Úloha: Viem na mape lokalizovať všetkých desať najväčších miest z roku 1930. Spravím zoznam súčasných 10 najväčších miest Slovenska a viem, kde sa nachádzajú.

1931 – ZOO

V tomto roku sa otvorila pražská ZOO. Prvým zvieratkom, ktoré sa v nej nachádzalo, bola vlčica Lotta a levica Šárka.

Úloha: Navštívím ZOO, zistím niečo o jej histórii a spravím si fotku s niektorou zo šeliem.

1932 – LOH v Los Angeles

Jaroslav Skobla bol československým vzpieračom, ktorý sa zúčastnil letnej olympiády v Paríži 1924, Amsterdame 1928 a v Los Angeles 1932. Pre prebiehajúcu hospodársku krízu bol jeho štart na poslednej z nich ohrozený. Nakoniec sa mu do LA podarilo vycestovať vďaka finančnej zbierke usporiadanej pre tento účel. Stal sa víťazom v ťažkej váhe, keď vo finále porazil krajana Václava Pšeničku.

Úloha: Zorganizujem pre svoju družinu alebo priateľov olympijskú súťaž s aspoň tromi disciplínami.

1933 – hospodárska kríza

Veľká hospodárska kríza vypukla vo svete koncom 20. rokov a do ČSR prišla s menším oneskorením, ale s rovnakou intenzitou. V roku 1933 stúpol počet nezamestnaných na takmer milión obyvateľov.

Úloha: Zistím, čo je žebračenka a pokúsím sa ju zohnať. Ak sa mi to nepodarí, vyrobím si vlastné žebračenky podľa dobových fotografií a v miestnom obchode sa spýtam, či sa nimi dá platiť.

1934 – Zem spieva

Na druhom medzinárodnom filmovom festivale v Benátkach získal československý film Zem spieva ocenenie Pohár bienále za najlepšiu réžiu. Jeho režisérom bol Karol Plicka, folklorista a fotograf. Išlo o originálny dokument zachytávajúci vidiecky život v premenách ročného obdobia.

Úloha: Pozriem si film Zem spieva.

1935 – Beneš prezidentom

Prezident Masaryk odovzdal ministerskému predsedovi Milanovi Hodžovi svoju abdikáciu, v ktorej vysvetľuje, že sa z dôvodu vysokého veku a zlého zdravotného stavu rozhodol odstúpiť zo svojej funkcie. Jediným protikandidátom Edvarda Beneša na prezidentský post bol Bohumil Němec. Ten sa ale nominácie v predvečer volieb vzdal, a tak sa Edvard Beneš stal druhým prezidentom ČSR.

Úloha: Spravím prezentáciu pre rodičov alebo družinu všetkých československých prezidentov v rokoch 1918 – 1939 a 1945 – 1992 aj s obdobiami, kedy boli vo funkcii, a dobovými fotografiami.

1936 – stolný tenis

Víťazom desiateho ročníka majstrovstiev sveta v stolnom tenise sa po prvýkrát v dvojhre mužov stal československý reprezentant. Bol ním Stanislav Kolář, ktorý na domácej pražskej pôde zastavil dlhú šnúru víťazstiev stolonotenistov z Maďarska. Zlato v dvojhre mužov sa potom podarilo získať už len dvakrát, a to Bohumilovi Váňovi v rokoch 1938 a 1947.

Úloha: Zorganizujem turnaj v stolnom tenise pre svoj oddiel.

1937 – pohreb Masaryka

Pohrebu prvého prezidenta Československej republiky, profesora filozofie, sa zúčastnili stotisíce ľudí. Bol vyzdvihovaný predovšetkým ako veľký humanista a demokrat. Jeho nie len politické presvedčenie sa odráža v rozsiahlej publicistickej produkcii: Česká otázka, Osm hodín práce, Za svobodu svědomí a učení, Ideály humanitní a mnohé ďalšie.

Úloha: Prečítam si úryvok (aspoň 15 strán) z niektorého jeho diela, alebo prejav (napr. zo Ženevy z roku 1915) a zamyslím sa nad jeho hlavnými myšlienkami a posolstvom jeho života.

1938 – Mníchovská dohoda a prvý zákaz

Dohoda medzi Nemeckom, Talianskom, Francúzskom a Veľkou Britániou rozhodla "o nás bez nás". Československé pohraničné oblasti boli nútené odstúpiť v prospech Nemecka. Bol to prvý krok Adolfa Hitlera k rozbitiu Československa, ktoré dovŕšil na jar nasledujúceho roku. V tomto roku slovenská vláda po prvýkrát zakázala skautské organizácie. Časť katolíckych skautov bola transformovaná do štátnej Hlinkovej mládeže. Väčšina skautov však kolaboráciu s režimom odmietala a mnohé skautské skupiny - najmä v Česku - vyvíjali aj intenzívnu podzemnú odbojovú činnosť proti nacistom.

Úloha: Napíšem list na písacom stroji, ktorý aj pošlem poštou inému skautovi. Zároveň zistím, čo tvorilo československé pohraničné opevnenie vybudované rokoch 1937 – 1938, kadiaľ viedlo jeho pásmo a aké objekty ho tvorili.

1939 – Slovenský štát a začiatok 2. svetovej vojny

14. marca vznikol Slovenský štát v dôsledku nacistickej agresie voči Československu. Hoci mal formálnu samostatnosť, patril po celú dobu jeho existencie (1939 – 1945) k nemeckým satelitom. 16. marca bol vyhlásený Protektorát Čechy a Morava. 1. septembra sa začala dovtedy najkrvavejšia vojna všetkých čias rozpútaná nacistickým Nemeckom – 2. svetová vojna.

Úloha: Zistím, kto bol Jozef Tiso, akú rolu zohral v tejto časti histórie našej krajiny a prečo bol nakoniec popravený. Porozprávam sa s človekom, ktorí si pamätá obdobie, kedy bol prezidentom Slovenského štátu Jozef Tiso.

40. roky 20. storočia – V búrke vojny

1940 – majstrovstvá Slovenska v hokeji

Život v krajine prebiehal svojim tempom aj počas vojny. V Žiline sa konali prvé majstrovstvá Slovenska v ľadovom hokeji, v ktorých zvíťazilo mužstvo Vysokých škôl Bratislava. V Bratislave otvorili prvú verejnú umelú ľadovú plochu – stála na mieste dnešného Štadióna Ondreja Nepelu.

Úloha: Pôjdem na hokejový zápas a budem poctivo fandiť svojmu favoritovi.

1941 – Židovský kódex

Vláda Slovenského štátu vydala tzv. Židovský kódex, ktorým bolo židovské obyvateľstvo arizované. Židia nemohli byť členmi žiadnej verejnej organizácie, boli prepúšťaní zo

zamestnania a ich život bol obmedzovaný v mnohých ďalších oblastiach. Osoby židovského pôvodu staršie ako šesť rokov museli nosiť šesťcípú žltú hviezdu.

Úloha: Navštívim židovský cintorín vo svojom okolí a uctím sa pamiatku obetí holokaustu.

1942 – atentát na Heydricha a prvá deportácia Židov

Členovia parašutistickej skupiny vyslanej exilovou vládou v Londýne, Jozef Kubiš a Jozef Gabčík, spáchali v Prahe atentát na ríšskeho protektora Čiech a Moravy, Reinharda Heydricha. Nacisti v Protektoráte potom spustili vlnu represíí tzv. Heydrichiádu, počas ktorej bola vypálená obec Lidice a Ležáky. Zároveň 25. marca sa z Popradu o 20:20 uskutočnil 1. transport slovenských Židov do vyhladzovacieho tábora. Slovenský štát sa takto zbavil spolu 57 628 židovských spoluobčanov, pričom za každú osobu mal dokonca zaplatiť nacistickému Nemecku 500 ríšskych mariek.

Úloha: Vyrobím si parašutistu s padákom a pomocou rekvizít zrekonštruujem priebeh atentátu na Heydricha. Zároveň navštívim pamätné miesto deportácie židov či koncentračný tábor a zistím, kde v mojom okolí sa najbližší nachádzal.

1943 – Vianočná dohoda a “naši” v zahraničí

Medzi zástupcami občianskeho a komunistického odboja na Slovensku došlo k dohode o vytvorení ilegálnej Slovenskej národnej rady, ktorej program bol formulovaný v tzv. Vianočnej dohode. Obnova ČSR mala nastať na princípe “rovný s rovným”. Počas vojny na základe dohody medzi našou exilovou vládou, Veľkou Britániou a ZSSR bojovali český aj slovenský vojaci v zahraničných jednotkách. Na západnom fronte v československých perutiach Britského kráľovského letectva (RAF) a na východnom v 1. Československom samostatnom prápore.

Úloha: Prečítam si znenie Vianočnej dohody a zistím osudy a príbeh aspoň 2 vojakov bojujúcich v zahraničí.

1944 – SNP

29.8. vydal generál Ján Golian rozkaz posádkam slovenskej armády na ozbrojený odpor proti nemeckej armáde, ktorá začala obsadzovať územie Slovenského štátu. Tým vypuklo Slovenské národné povstanie. Hlavným veliteľom bol okrem Jána Goliana aj Rudolf Viest a centrom povstania sa stalo mesto Banská Bystrica. Povstanie boli odrazené a obaja jeho velitelia odsúdení a popravení.

Úloha: Navštívim pamätník SNP v Banskej Bystrici alebo na inom pamätnom mieste a zistím, čo je a kadiaľ vedie turistická trasa Cesta hrdinov SNP.

1945 – Brutalita nacistov po potlačení SNP a koniec 2. svetovej vojny
Brutalita Nemcov po Slovenskom národnom povstaní na seba nenechala dlho čakať – v januári 1945 popravili príslušníci SS spolu s členmi slovenských Pohotovostných oddielov Hlinkových gárd v obci Nemecká takmer 900 povstalcov, Židov a Rómov, dovtedy väznených v Banskej Bystrici. Ich telá hneď po smrteľnom výstrele hádzali do pece na pálenie vápna. Mnohí tak do pece spadli ešte zaživa. 8. mája sa skončila 2. svetová vojna na európskom kontinente. Každoročne tento dátum pripomína štátny sviatok 8. mája – Deň víťazstva nad fašizmom.

Úloha: Zistím, aký bol osud obcí Kľak, Kalište, Ostrý Grúň a ako to v nich vyzerá dnes.

1946 – demokratické voľby

V máji sa konali voľby do Ústavodarného národného zhromaždenia, ktorých výsledky sa počítali zvlášť na Slovensku a zvlášť v Česku. U nás zvíťazila Demokratická strana (62%) pred KSS (30,37%). V Česku vyhrala KSČ (40,57%).

Úloha: Usporiadam simulované voľby pre družinu, priateľov alebo sa zúčastním volebnej komisii v miestnom volebnom obvode. Rozumiem pojmom volebné právo, politická strana, demokracia, diktatúra a volebné moratórium.

1947 – dvojočný plán a Hanzelka so Zikmundom

V rokoch 1947 – 1948 prebiehal hospodársky plán na obnovu Československa po druhej svetovej vojny. Týmto direktívnym hospodárskym plánom začal štát priamo zasahovať do ekonomiky štátu a bol predzvesťou ďalších päťročných plánov (tzv. päťročka), ktorých sa v ČSR uskutočnilo spolu 8. V tomto roku bola oficiálne založená aj neslávna ŠtB, ktorá sledovala a terorizovala vlastných občanov. V apríli zas vyrazili na svoju výpravu do Afriky a Južnej Ameriky najslávnejší československí cestovatelia Jiří Hanzelka a Miroslav Zikmund na svojom aute Tatra 87. V Peru s týmto autom vyšli až do výšky 4 860 m.n.m. Počas svojej expedície, ktorá trvala tri roky, precestovali 44 krajín, z ktorých odvysielali takmer 700 reportáží. Napísali spolu 16 cestopisných kníh.

Úloha: Zasadím vo svojom okolí strom, o ktorý sa starám, alebo úspešne pestujem aspoň po dobu 4 mesiacov vybranú rastlinu.

1948 – februárový prevrat a druhý zákaz

Komunisti previedli štátny prevrat, ktorým sa od demokracie prešlo k totalitnému režimu. Stalo sa tak po tom, ako prezident Edvard Beneš prijal demisiu ministrov a podpísal Gottwaldov návrh novej vlády. Komunistický režim tento deň oslavoval ako víťazný február. Pre ČSR začalo obdobie viac ako 40-ročnej komunistickej totality. Skauting bol po druhýkrát zakázaný a vznikla štátom preferovaná Pionierská organizácia. Skautskí činovníci boli perzekuovaní, zatváraní či dokonca popravení v rámci procesov v 50. rokoch.

Úloha: Nájdem fotografie z čítania Gottwaldovho prejavu na Václavskom námestí a jeho prejav si prečítam. Zistím, akou organizáciou boli Ľudové milície a Štátna bezpečnosť a ako ovplyvnili životy skautov.

1949 – Krútnava

V decembri sa v SND konala premiéra slovenskej opery slovenského hudobného skladateľa Eugena Suchoňa, Krútnava. Osud tejto opery poznačili cenzúrne opatrenie, ktoré v nej videli kresťanské hodnoty, a tak musel byť pozmenený jej pôvodný text.

Úloha: Navštívim hodnotné divadelné predstavenie, ideálne operu.

50. roky 20. storočia – Pod červenou hviezdou

1950 – sčítanie obyvateľstva

Podľa výsledkov sčítania ľudu malo Slovensko 3 442 617 obyvateľov, z toho 2 982 524 bolo slovenskej národnosti a 354 532 maďarskej. Bolo to v poradí tretie sčítanie obyvateľov v ČSR. Predchádzajúce sa konali v rokoch 1921 a 1930. Toto sčítanie bolo spojené so sčítaním domov a bytov a súčasne sa uskutočnil aj súpis priemyselných, poľnohospodárskych a živnostenských podnikov.

Úloha: Zistím, koľko obyvateľov má Slovensko podľa posledného sčítania ľudu a aké percento ho tvoria iné národnosti než slovenská. Výsledky porovnam s rokom 1950.

1951 – procesy #1

V Bratislave sa konal zinscenovaný politický proces namierený proti katolíckej cirkvi s rímskokatolíckymi biskupmi Buzalkom, Vojtaššákom a gréckokatolíckym biskupom Gojdičom. Buzalka a Gojdič boli odsúdení na doživotie a Vojtaššák na 24 rokov väzenia. Komunistická strana takto začala čistky “nepriateľov štátu”.

Úloha: Porozprávam sa s veriacim človekom alebo kňazom o jeho spomienkach na kresťanský život za komunizmu. Zistím, čo bola organizácia Pacem in Terris a čo bol “Štátny súhlas k výkonu duchovných činností”.

1952 – procesy #2

Obdobný vykonštruovaný proces sa uskutočnil aj v Prahe s tzv. vedením protištátneho sprisahaneckého centra na čele s Rudolfom Slánskym. Stal sa najväčším a najbrutálnejším monster procesom s komunistickými funkcionármi v ČSR. Jedenásť obžalovaných bolo odsúdených na trest smrti a traja na doživotie.

Úloha: So svojou družinou nacvičíme divadlo na tému: Politické procesy v 50. rokoch, vypočúvanie a súdy.

1953 – uvoľnenie komunistického teroru

Po smrti J.V. Stalina a následne K. Gottwalda nastalo v Československu mierne uvoľnenie mimoriadne prísneho režimu prenasledovania tzv. “vnútorného nepriateľa”. Takto boli označovaní ľudia, ktorí mohli byť svojimi slobodnými názormi a demokratickým presvedčením pre komunistický režim hrozbou. Po tomto uvoľnení režimu pozvoľna skončili politické procesy, v ktorých bolo na smrť a dlhé roky väzenia odsúdených, okrem iných, aj mnoho skautov a takisto začal prepúšťať väzňov z táborov nútených prác. Napriek uvoľneniu to však ani zďaleka nebol návrat ku slobode.

Úloha: Vypočujem si posledný prejav odsúdenej Milady Horákovvej. Zistím, kto bola Milada Horáková a za čo ju komunistický režim odsúdil.

1954 – záplavy na Dunaji

Hladina rieky Dunaj vystúpila až na 984 cm, čím sa dostala na svoje historické maximum a vyliala sa z brehov. Rozsiahle záplavy si vyžiadali evakuáciu viac než 11 tisíc osôb. Nebezpečný bol najmä úsek medzi obcami Bodíky a Medved'ov, ale vďaka nasadeniu armády na vykonávanie povodňových zabezpečovacích prác sa deštrukcii hrádz v daných obciach podarilo zabrániť. Ochranné hrádze sa však pretrhli na maďarskej strane, kde voda spôsobila veľké škody. Na Slovensku zaplavila približne 10 tisíc hektárov poľnohospodárskej pôdy, čím zničila časť úrody.

Úloha: Nájdem chránené miesto, kde by som sa mohol uchýliť, v prípade že by záplavy zasiahli moje bydlisko. Zároveň zistím povodňový plán našej obce a pásmo 100- a 1000-ročnej vody potoka alebo rieky v mojom okolí.

1955 – spartakiáda a vznik Varšavskej zmluvy

Na Strahovskom štadióne sa konala prvá celoštátna spartakiáda, ktorej sa zúčastnilo vyše 1 690 000 cvičencov. Mala byť oslavou desiateho výročia oslobodenia ČSR Červenou armádou. Jednotlivé vystúpenia boli rozdelené na Deň mladých, Deň dospelých, Deň Svazarmu a Deň ozbrojených síl. Okrem nich sa počas spartakiády organizovali aj iné športové a turistické akcie a konal sa aj Festival ľudovej umeleckej tvorivosti. Ako reakcia na vytvorenie vojenského zoskupenia západoeurópskych štátov a USA (NATO), podpísali socialistické krajiny pod vedením Sovietskeho zväzu Zmluvu o priateľstve, spolupráci a vzájomnej pomoci – tzv. Varšavskú zmluvu. Varšavská zmluva bolo vojenské zoskupenie, ktorého velenie bolo vždy zverené sovietskym generálom a malo byť protiváhou NATO. Samo seba vždy deklarovalo ako výlučne obranné. Po odtajnení dokumentov z obdobia socializmu sa však ukázalo, že velenie Varšavskej zmluvy malo vypracované plány útoku na zvyšok Európy a to aj s nasadením nukleárných zbraní.

Úloha: Spolu s družinou si nacvičím športovú zostavu v štýle spartakiády a na jej prevedenie použijeme dobové oblečenie, hudbu a rekvizity. Náš výkon porovnáme s dobovými záznamami a videom.

1956 – zjazd ČSR spisovateľov

V Prahe sa uskutočnil druhý zjazd ČSR spisovateľov. Kritizovali sa na ňom súčasné politické pomery, požadovalo sa zrušenie cenzúry a obnova slobody umenia. Spisovatelia mali byť "svedomím národa". Zjazd navštívil aj prezident republiky Antonín Zápotocký a predseda parlamentu Zdeněk Fierlinger.

Úloha: Prečítam si knihu alebo vybrané kapitoly od slovenského spisovateľa, ktorý publikoval v 50. rokoch (Laco Novomeský, Miroslav Válek, Zuzka Zguriška, Ladislav Mňačko, Hana Zelinová, Dominik Tatarka, Mária Rázusová-Martáková, Štefan Žáry...).

1957 – 18. MS v lukostrel'be

Praha sa stala už tretíkrát hostujúcim mestom Majstrovstiev sveta v lukostrel'be (predtým v rokoch 1936 a 1947). Majstrovstvá sa konali na futbalovom štadióne SK Slavia Praha a ovládli ich americkí lukostrelci a lukostrelkyne. K tejto príležitosti vyšla aj poštová známka.

Úloha: Zastriem si z luku a z desiatich pokusov trafím terč aspoň šesťkrát.

1958 – Zákon o trvalom usídlení kočujúcich osôb

Národné zhromaždenie Československa vydalo zákon, ktorý bol zameraný proti kočujúcim Rómom. Na základe tohto nariadenia sa všetci kočujúci obyvatelia mali pod dozorom úradov usadiť v trvalých obydliach, nastúpiť na pridelené pracovné miesta a predpokladalo sa, že dôjde k ich úplnej asimilácii. Problémy v spolužití Rómov a väčšinového obyvateľstva to však nevyriešilo. Toto nariadenie však viedlo k zániku tradičného spôsobu obživy a života Rómov.

Úloha: Navštívím Múzeum rómskej kultúry v Martine, alebo sa naučím 20 základných rómskych slov a zistím, aké boli tradičné rómske remeslá.

1959 – medicínsky pokrok

Na Slovensku sa uskutočnila prvá operácia srdca s využitím mimotelového obehu krvi. Stalo sa tak v Ústave experimentálnej medicíny SAV v Bratislave.

Úloha: Zistím, kde a kedy sa uskutočnila prvá transplantácia srdca na svete a ako dlho trvala. Pozriem si film Bohovia.

60. roky 20. storočia – Nádych slobody

1960 – ČSSR

Bola prijatá nová ústava, ktorá doslovne ustanovila, že Komunistická strana Československa je vedúcou silou v spoločnosti a štáte, čím v podstate úplne ukončila obdobie parlamentarizmu a ľudovej demokracie a zároveň zmenila názov štátu na Československú socialistickú republiku. Súkromné vlastníctvo pôdy v nej nebolo vôbec spomenuté a osobný záujem jednotlivca bol podriadený rozvoju a záujmom celej spoločnosti. Princípy demokracie a slobody boli opäť pošliapané.

Úloha: Porovnam niektorú z ústav socialistického Československa s terajšou Ústavou Slovenskej republiky a nájdem najdôležitejšie rozdiely.

1961 – filmy

Režisér Štefan Uher natočil film Slnko v sieti, čím sa začala nová vlna ČSSR filmu. Slovenská kinematografia nabrala európske rozmery aj vďaka režisérom a autorom ako Alfonz Bednár, Leopold Lahola, Peter Solan či Juraj Jakubisko.

Úloha: Pozriem si film Slnko v sieti a zistím, čo je po ňom pomenované.

1962 – ropovod Družba

Do prevádzky bol uvedený prvý úsek ropovodu Družba, ktorý privádzal ropu zo Sovietskeho zväzu do Československa, konkrétne do rafinérie Slovnaft v Bratislave. Na jeho výstavu sa veľká časť materiálu musela však importovať z "nepriateľského západu".

Úloha: Vytvorím vlastné minimálne 2,5 metrové potrubie zakopané pod zemou, ktoré dokáže transportovať vodu z jednej strany na druhú - či už čerpadlom alebo samospádom.

1963 – priemysel

V polovici tohto roku začal počet obyvateľov pracujúcich v priemysle prevyšovať nad tými, čo pracovali v poľnohospodárstve. Slovensko sa tak po celých stáročiach roľníckej výroby začalo meniť na industriálnu krajinu.

Úloha: Navštívím budovu aspoň jedného priemyselného podniku z tohto obdobia a o ďalších 2 si zistím zaujímavosti, o ktoré sa podelím s rodičmi.

1964 – Hurbanovo

V Hurbanove bol založený pivovar, ktorý vďaka moderným technológiám prenikol na svetové trhy. Od roku 1971 začal ako prvý vo východnej Európe produkovať plechovkové balenie piva. Slovakoarma Hlohovec začala vyrábať najznámejší krém na ruky Indulona A/64. Aj v súčasnosti sa jej predáva ročne viac ako 6 miliónov kusov.

Úloha: Zaobstarám potraviny a výrobky zabalené v dobových obaloch a porovná ich s dnešnými modernými obalmi.

1965 – Kontaktné šošovky

Profesor Otto Wichterle dokončil vývoj moderných gélových kontaktných šošoviek a tento československý vynález odvtedy zmenil životy miliónom ľudí na celom svete. Prvé šošovky odlieval prof. Wichterle na zariadení vyrobenom zo súčiastok detskej stavebnice Merkur.

Úloha: Zo stavebnice Merkur vyrobím fungujúci mechanizmus ideálne aj s vlastným pohonom.

1966 – Obchod na korze

Československý film Obchod na korze od režiséra Jána Kadára a scenáristu Elmara Klosa získal cenu Oscara za najlepší zahraničný film. Je natočený na motívy novely Ladislava Grosmana a úprimne ukazuje atmosféru v spoločnosti počas vojnového Slovenského štátu a začínajúcich deportácií židovských obyvateľov. Postavu Tóna Brtku, drobného živnostníka arizujúceho obchod starej židovky, si v ňom zahral Jozef Kroner.

Úloha: Pozriem si film Obchod na korze.

1967 – demonštrácia na Strahove

Z dôvodu opakovaného výpadku elektrického prúdu na pražských internátoch na Strahove došlo k študentskej demonštrácii. So sviečkami v rukách skandovali heslo "Chceme svetlo!". Verejná polícia demonštrantov rozohnala.

Úloha: 24 hodín nebudem používať elektrinu – žiadne elektrické spotrebiče, žiarovku nahradím bezpečnostnou sviečkou.

1968 – okupácia Československa vojskami piatich štátov Varšavskej zmluvy

Armády Varšavskej zmluvy – Maďarska, Poľska, Nemeckej demokratickej republiky, Bulharska a Sovietskeho zväzu obsadili celú krajinu ČSSR počas jednej noci. Pri invázii bolo proti nám nasadených takmer pol milióna vojakov a viac ako 6000 tankov. Bola to najväčšia vojenská operácia v Európe od skončenia druhej svetovej vojny. Pri vpáde vojsk bolo zabitých 72 ľudí a začala okupácia trvajúca 20 rokov. Táto okupácia, ktorá je dodnes nazývaná Ruskom ako bratská pomoc, mala za cieľ potlačiť proces uvoľňovania totality a náznakov demokracie.

Úloha: Porozprávam sa s niekým, kto si danú udalosť pamätá a jeho svedectvo porovnam s celkovou históriou. Navštívim aspoň jedno miesto spojené s touto udalosťou a porovnam ho s historickými fotografiami z obdobia invázie.

1969 – pochodeň č.1

Dňa 16. 1. 1969 sa pred budovou Národného múzea v Prahe na protest proti režimu a trvajúcej sovietskej okupácie upálil študent Jan Palach. Po troch dňoch v nemocnici podľahol rozsiahlym popáleninám.

Úloha: Pozriem si dokument alebo film o živých pochodniach a zistím, čo má spoločné meno Jan Zajíc, Josef Hlavatý, Evžen Plocek či Michal Lefčík s Jánom Palachom.

70. roky 20. storočia – Normalizácia

1970 – Poučenie z krízového vývoja

Ústredný výbor Komunistickej strany Československa (ÚV KSČ) schválil dokument Poučenie z krízového vývoja v strane a spoločnosti po XIII. zjazde KSČ. Bol manifestom neostalinizmu a prekrúcal históriu ČSR dejín. Vpád vojsk Varšavskej zmluvy vysvetľoval ako internacionálnu bratskú pomoc.

Úloha: Usporiadam oddielovú schôdzu, na ktorej si pripomenieme históriu vlastného oddielu, jeho akcie, oddielové funkcie a zásady, na ktorých funguje. Napíšem zápisnicu zo stretnutia.

1971 – Martin Benka

Zomrel významný slovenský maliar Martin Benka, priekopník moderného slovenského prejavu v maľbe a v kresbe. Známe sú predovšetkým jeho obrazy slovenskej krajiny, ale venoval sa aj knižnej ilustrácii a tvorbe huslí.

Úloha: Namaľujem vlastný obraz a porovnam ho so štýlom Martina Benku.

1972 – opäť Majstri sveta a rozbíjanie atómu.

Československí hokejisti sa bez jedinej prehry stali majstrami sveta na domácom pražskom ľade. Bola to naša tretia zlatá medaila (predtým v rokoch 1947 a 1949), ktorou sme zastavili deväťročnú hegemoniu Sovietskeho zväzu. V tomto roku bola spustená do prevádzky prvá jadrová elektrárňa v ČSSR v Jaslovských Bohuniciach. Palívom v reaktore bol urán a jej budovanie trvalo viac ako 14 rokov.

Úloha: So svojou družinou alebo oddielom si zahrám hokej, hokejbal, alebo florbal, kedy jednotlivé strany dodržia fair-play.

1973 – PŠČ

V tomto roku boli československou poštou zavedené poštové smerovacie čísla. Zjednodušila a urýchlila sa vďaka tomu poštová služba. Dovtedy sa zásielky triedili pomocou špecialistov ovládajúcich poštový zemepis.

Úloha: Nájdem aspoň 2 poštové známky pochádzajúce z rokov pred 1993 a 12 moderných poštových známok.

1974 – Brontosaurus

OSN vyhlásila rok 1974 rokom životného prostredia, čo iniciovalo k založeniu občianskeho združenia Brontosaurus. Pôsobilo v oblasti ochrany prírody, zážitkovej pedagogiky, usporadúvalo letné tábory pre mládež. V Českej republike funguje dodnes.

Úloha: Napíšem báseň o životnom prostredí, nájdem kontakt na niektorý Základný článok Hnutí Brontosaurus (niečo ako náš oddiel) a pošlem im ju.

1975 – Liptovská Mara

Po desiatich rokoch prác bola dostavaná vodná nádrž Liptovská Mara. Postavená je na rieke Váh, leží neďaleko Liptovského Mikuláša a z pohľadu objemu vody je najväčšou nádržou na Slovensku. Jej výstavbe padlo za obeť 7 dedín a ďalšie tri boli zaplavené sčasti.

Úloha: Zistím si názvy siedmich zaplavených obcí, ležiacich pod hladinou Liptovskej Mary, vyberiem si jednu z nich a zistím si jej históriu. Na internete nájdem fotografie tejto obce z čias, keď ešte dedina existovala. Ak mi to možnosti dovoľujú, vykúpem sa vo vybranej vodnej nádrži.

1976 – Majstrovstvá Európy vo futbale

Športový úspech zaznamenali československí futbalisti na majstrovstvách Európy v Belehrade. Vo finálovom zápase po penaltovom rozstrele zdolali mužstvo Nemeckej spolkovéj republiky. O výsledku rozhodli penalty, pričom rozhodujúca piata strela, tzv. "Panenkova penalta" sa stala jednou z najkrajšie kopnutých jedenástok v histórii futbalu. Stali sa tak prvý a zatiaľ aj poslednýkrát majstrami Európy.

Úloha: Naučím sa viesť loptu pravou aj ľavou nohou a rovnako aj vystreliť a trafiť bránu. Naučím sa aspoň jeden jednoduchý trik s loptou. Ak to viem, naučím to jedného kamaráta, ktorý to ešte nevie.

1977 – Charta 77

V prvý deň roku 1977 vystúpila občianska iniciatíva Charta 77 s dokumentom, ktorý upozorňoval na nedodržiavanie ľudských a občianskych práv zo strany politickej a štátnej moci. Charta 77 bola významným nepolitickým aktom odporu režimu v dobe tzv. normalizácie. Medzi jej signatárov patrili aj Ján Patočka, Václav Havel, Václav Benda, Ludvík Vaculík, Marta Kubišová či Petr Pithart.

Úloha: Prečítam si Prehlásenie Charty 77. Tiež si prečítam ďalšie dva chartové dokumenty, alebo dva fejtóny jej signatárov napr. Paralelní polis (Václav Benda), Společenství strachu (Milan Šlmečka), Poznámky o statečnosti (Ludvík Vaculík).

1978 – vesmír na dosah

Prvý a jediný československý kozmonaut Vladimír Remek sa na palube sovietskej kozmickej lode Sojuz 28 zúčastnil letu do vesmíru. Strávil v ňom 7 dní, 22 hodín a 17 minút.

Úloha: Vyrobím raketu, ktorú aj odpálím. Jej bezpečnosť mi skontroluje vodca alebo rodič.

1979 – architektúra

Zomrel významný slovenský architekt Emil Belluš, predstaviteľ funkcionalizmu. Je autorom obytného komplexu na Miletičovej ulici v Bratislave, Kolonádového mosta v Piešťanoch, Národného domu v Banskej Bystrici, hotela Devín v Bratislave a mnohých ďalších.

Úloha: Vymodelujem alebo navštívim aspoň jednu z jeho stavieb.

80. roky 20. storočia – Viva revolúcia

1980 – diaľnica

Otvorila sa 317 km dlhá diaľnica medzi Bratislavou a Prahou. Stavba diaľnice bola schválená už v roku 1938 a mala spojiť Prahu až s Podkarpatskou Rusou, ale práce boli prerušené druhou svetovou vojnou. Po nej bola s viacerými prestávkami definitívne dokončená a otvorená v roku 1980.

Úloha: Spravím pre družinu obrazovú prezentáciu značiek a modelov áut, na ktorých sa jazdilo v Československu.

1981 – Albín Brunovský

Významný slovenský grafik, výtvarník, maliar a ilustrátor Albín Brunovský získal na Bienále ilustrácií detských kníh v Bratislave hlavnú cenu – Zlaté jablko. Za svoje dielo bol o štyri roky ocenený titulom národný umelec. Ilustroval diela napr. N.V. Gogoľa, M. de Cervantese či H.CH. Andersena.

Úloha: Nakreslím tri vlastné ilustrácie ku knihe, ktorá ich neobsahuje.

1982 – Satinský

Vyšla kniha komika, herca a dramatika Júliusa Satinského – Nikto nie je za dverami. Satinský, skautským menom Hroch, od 60. rokov vystupoval vo dvojici s Milanom Lasicom, okrem iného aj v kabaretnej šou Ktosi je za dverami. Boli vystavení normalizačnými zákazom ako značná časť umelcov.

Úloha: Pripravím si s kamarátom vtipnú scénu a spoločne ju predvedieme.

1983 – Juraj Jakubisko

Režisér Juraj Jakubisko, ktorý bol na takmer desať rokov nútený netvorit', režíroval film Tisícročná včela na motívy románu Petra Jaroša. Na XI. ročníku MMF v Benátkach získal ocenenie Zlatý fénix.

Úloha: Prečítam si knihu, alebo si pozriem film Tisícročná včela.

1984 – bratislavské mosty

V Bratislave bol otvorený nový most cez rieku Dunaj, dnes známy ako Prístavný most. Taktiež sa do prevádzky Slovenskému rozhlasu odovzdala budova architekta Štefana Svitku, obrátená pyramída.

Úloha: Spravím si mapu 5 bratislavských mostov cez Dunaj a poznačím si roky ich výstavby. Absolvujem tour-de-mosty, a v jeden deň prejdem cez 5 rôznych mostov.

1985 – púť na Velehrad

Konala sa národná púť do Velehradu pri príležitosti 1100. výročia smrti sv. Metoda. Zúčastnilo sa jej asi 100 000 veriacich. Púť slúžila aj na prejavenie nespokojnosti s postavením katolíckej cirkvi v štáte. Za účasť pri organizovaní tejto akcie bol odobratý štátny súhlas slovenskému kňazovi Antonovi Srhoľcovi.

Úloha: Navštívím vybrané pútnické miesto v mojom okolí.

1986 – Černobyl

V atómovej elektrárni v Černobyle na Ukrajine došlo k výbuchu, doposiaľ najväčšiemu v jadrovej energetike. Počet obetí nie je možné presne určiť a odhady sa pohybujú v rozmedzí od 30 obetí až do takmer jedného milióna. Kontaminované boli veľké časti Ukrajiny, Bieloruska a Ruska a okolie Černobylu začalo byť postupne presídľované. Aj v niektorých oblastiach Československa bola prekročená úroveň rádioaktivity. Sovietsky zväz niekoľko dní o udalosti neinformoval.

Úloha: Zistím, kde sa nachádzajú najbližšie jadrové elektrárne v mojom okolí a ako sa zachovať v prípade jadrového výbuchu. Svoje zistenia predostriem družine.

1987 – Bratislava nahlas

Na zhoršenú ekologickú situáciu v Bratislave upozorňovala skupina ochranárov a opozičných odborníkov v publikácii Bratislava nahlas. K jej autorom patrili J. Budaj, F. Gál, M. Huba či G. Kaliská.

Úloha: Zorganizujem oddielovú konferenciu, na ktorej budeme diskutovať o ekologických problémoch v našom okolí a vytvoríme akčný plán pomoci prírody. Svoj plán aj zrealizujeme.

1988 – Sviečková manifestácia

Na Hviezdoslavovom námestí v Bratislave sa zišlo niekoľko tisíc veriacich požadujúcich náboženskú slobodu, dodržiavanie ľudských práv a obsadenie vyprázdnených biskupských stolcov. Voči tichým demonštrantom zasiahla štátna bezpečnosť obuškami a vodnými delami.

Úloha: Každý večer počas jedného týždňa zasvietim do okna sviečku.

1989 – Nežná revolúcia

Nežnou, alebo zamatovou revolúciou sa označujú udalosti z konca roku 1989, po ktorých došlo k pádu komunistického režimu v Československu. 17. novembra došlo k študentskej demonštrácii, ktorá bola rozbuškou pre oslabený systém. Komunistická vláda rezignovala, prezident Gustáv Husák odstúpil a novým prezidentom sa stal Václav Havel. Skončilo sa obdobie 40-ročnej totality.

Úloha: Vypočujem si piesne, ktoré sa spievali 17. novembra na námestiach ako prejav odporu voči režimu (Sľúbili sme si lásku, Modlitba pro Martu, S láskou má svet naději...). Zamyslím sa nad ich textami.

90. roky 20. storočia – Rozdelenie a mečiarizmus

1990 – ČSFR

Federálne zhromaždenie prijalo ústavný zákon o Českej a Slovenskej Federatívnej Republike, ktorým sa definitívne aj na oficiálnej rovine ukončil komunistický režim v štáte. Skončila sa tým aj niekoľkomesačná tzv. pomlčková vojna, v ktorej došlo medzi českými a slovenskými predstaviteľmi k sporom o nový názov štátu.

Úloha: Nakreslím alebo namaľujem na látku štátny znak ČSFR.

1991 – koniec okupácie

Dňom 27.6. definitívne skončila sovietska okupácia Československa, keď jeho územie opustil posledný sovietsky vojak. Okupácia trvala od augusta 1968.

Úloha: Zahrám si spoločenskú hru na motíve komunizmu, studenej vojny alebo okupácie. Napríklad Studená válka, 1989: Úsvit slobody, Rad (Kolejka).

1992 – rozpad ČSFR

Vo vile Tugendhat v Brne sa uskutočnilo prvé zo siedmich kôl rokovaní o zložení federatívnej vlády, o ekonomických otázkach a štátoprávnom usporiadaní. Česká aj slovenská strana mala na tieto otázky rozdielne názory a dohodli sa na postupne legitímnom zániku ČSFR k 1.1.1993. Aktérmi rokovaní boli predovšetkým predseda vlády Českej republiky Václav Klaus a predseda vlády Slovenskej republiky Vladimír Mečiar.

Úloha: Spoznám príbeh známej fotografie Jefa Kratochvíla z prvého rokovania vo vile Tugendhat.

1993 – vznik SR a ČR

Dňom 1.1.1993 vznikla nezávislá Slovenská republika a Česká republika. Prezidentmi sa stal na Slovensku Michal Kováč a v Česku Václav Havel.

Úloha: Spýtam sa rodičov alebo starých rodičov, ako vnímali vznik novej vlastnej republiky. Naučím sa aspoň 20 slov po česky.

1994 – parlamentné voľby

Na prelome septembra a októbra sa uskutočnili predčasné parlamentné voľby. Zúčastnilo sa ich spolu 18 politických strán, z ktorých najviac hlasov získala koalícia HZDS-RSS (Hnutie za demokratické Slovensko-Roľnícka strana Slovenska). Volieb sa zúčastnilo 75,65% oprávnených voličov.

Úloha: Predstavím družine súčasné politické strany, ich predstaviteľov a hlavné body programu.

1995 – únos

Syn prezidenta republiky Michala Kováča bol unesený a násilne odvedený do Hainburgu v Rakúsku. Za únosom mala stáť Slovenská informačná služba na čele s Ivanom Lexom v pozadí s premiérom Vladimírom Mečiarom. Dôsledkom únosu malo byť odstúpenie prezidenta z funkcie, k čomu ale nedošlo. O tri roky neskôr prevzala na čas vláda a jej predseda prezidentské právomoci, čo Vladimír Mečiar využil na udelenie amnestií pre páchatelov únosu. Tie boli zrušené až o 23 rokov neskôr v roku 2018.

Úloha: Pozriem si film Únos alebo si prečítam knihu popisujúcu obdobie a praktiky mečiarizmu.

1996 – olympijske zlato

Prvým zlatým olympionikom v ére samostatnej Slovenskej republiky sa stal Michal Martikán vo vodnom slalome. Ďalší slovenský kanoista Slavomír Kňazovický získal striebro a strelec Jozef Gönci získal bronz.

Úloha: Vyskúšam si niektorý z vodáckych športov a aktivít, pokúsim sa navštíviť aj vodácky oddiel.

1997 – univerzita

Bola zriadená Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave. Ako jediná vysoká škola na Slovensku v tej dobe umožnila študentom študovať programy masmediálnej a marketingovej komunikácie.

Úloha: Spravím zoznam slovenských vysokých škôl a univerzít aj s ich hodnotením. Zvýrazním tie, na ktoré by som mal v budúcnosti záujem chodiť.

1998 – porážka Mečiarizmu a Zbojnícka chata

Vladimír Mečiar so svojou stranou HZDS síce voľby vyhral, ale nedokázal vytvoriť vládu a ďalším premiérom sa stal Mikuláš Dzurinda. V tomto roku vyhorela aj Zbojnícka chata, nachádzajúca sa v nadmorskej výške 1 960 metrov vo Vysokých Tatrách. Ihneď sa začalo s jej rekonštrukciou a rok od požiaru bola opäť sprístupnená turistom.

Úloha: Vyrobím z dreva nejaký užitočný predmet.

1999 – filmy

Podľa prieskumu usporiadaného Slovenskou filmovou a televíznou akadémiou medzi 34 akademikmi sa zostavil rebríček najhodnotnejších filmov nakrútených medzi rokmi 1990 – 1999. Výsledky ankety boli nasledovné: 1. Záhrada (1995), 2. Papierové hlavy (1995), 3. Všetko, čo mám rád (1992), 4. Anjel milosrdenstva (1993), 5. Neha (1991), 6. Rivers of Babylon (1998), 7. Dovidenia v pekle, priatelia (1990), 8. Orbis pictus (1997), 9. Súkromné životy (1990), 10. Albert, Albert (1996).

Úloha: Pozriem si jeden zo spomínaných filmov.

0. roky 21. storočia – Rozmach a veľké reformy

2000 – Najlepší minister financií

Ministerka financií Brigita Schmögnerová sa stala prvou ženou, ktorá získala prestížne ocenenie britského časopisu Euromoney, Najlepší minister financií roka 2000.

Úloha: Týždeň plním pravidlá roverskej výzvy Zlatý život. Snažím sa byť sporivý a hospodárny.

2001 – televízia

Spravodajská televízia TA3 zahájila svoju činnosť. Sídlo televízie sa stalo hlavné mesto.

Úloha: Spravím zoznam súčasných televízií pôsobiacich na Slovensku a zistím, kedy začali svoje vysielanie.

2002 – Majstrovstvá sveta v hokeji

Slovenskí hokejoví reprezentanti sa stali vo Švédsku majstrami sveta. Dva roky predtým získali striebro. Kapitánom zlatého mužstva bol Miroslav Šatan.

Úloha: Pozriem si na internete zostrihy zápasov slovenského tímu na MS 2002.

2003 – Branisko

Slávnostne bol otvorený náš najdlhší dopravný tunel na Slovensku, Branisko. Tento diaľničný tunel diaľnice D1 má dĺžku 4 975 metrov a nachádza sa na rozhraní okresov Levoča a Prešov.

Úloha: Spoznám výstražné znamenia v tuneloch a naučím sa, ako sa v tuneli zachovať v prípade nebezpečenstva.

2004 – vstup do Európskej únie a kalamita vo Vysokých Tatrách

Slovenská republika sa stala spoločne s ďalšími deviatimi krajinami členským štátom EÚ. V tomto roku severné Slovensko zasiahla silná víchrica, ktorá zničila naše najvyššie pohorie, Vysoké Tatry. Ničivá kalamita zničila porast na ploche 12 600 hektárov, spôsobila miliardové škody a vyžiadala si jednu obeť. Slovenskí skauti aktívne pomáhali na obnove Vysokých Tatier.

Úloha: Navštívim národný park Vysoké Tatry a prejdeme sa po miestach, kde vyčíňala víchrica.

2005 – schôdza prezidentov

Na oficiálnu návštevu Slovenska prišiel ruský prezident Vladimir Putin, ktorý na Bratislavskom hrade uskutočnil schôdzku s americkým prezidentom Georgom W. Bushom. Ten sa stretol aj so slovenským prezidentom Ivanom Gašparovičom a premiérom Mikulášom Dzurindom a prehovoril k Bratislavčanom.

Úloha: Vypočujem si slovenskú, ruskú a americkú hymnu a zistím, o čom hovoria ich texty.

2006 – vojenská služba

Po 150 rokoch skončila povinná vojenská služba. Bola povinná pre každého zdravotne spôsobilého muža po dosiahnutí plnoletosti. V Česku bola zrušená o dva roky skôr.

Úloha: Pre svoju družinu v spolupráci s vodcom oddielu zorganizujem ranný budíček a rozcvičku v štýle vojenskej služby. Na rannom zamyslení ukážem obetavosť a hrdinstvo vojakov ochraňujúcich svoju vlasť.

2007 – Schengen a prvá storočnica

V decembri sa Schengenský priestor rozšíril o členské štáty Európskej únie, ktoré do nej vstúpili v máji roku 2004. Patrilo k nim aj Slovensko. Stali sme sa tak súčasťou územia, na ktorom môžu osoby a tovar voľne prekračovať hranice bez hraničnej kontroly. Skauting vo svete oslavuje svoju prvú storočnicu.

Úloha: Vysvetlím svojej družine, čo je to Schengenský priestor a aké štáty doň patria. Navštívim iný štát patriaci do Schengenského priestoru.

2008 – drevené kostoly

Do zoznamu svetového kultúrneho dedičstva UNESCO bolo zapísaných osem drevených kostolíkov na severovýchode Slovenska (v Ruskej Bystrej, Ladomírovej, Bodružale,

Tvrdošíne, Hervartove pri Bardejove, Kežmarku, Hronseku a Leštínách). Tie najstaršie z nich pochádzajú zo 16. storočia a v niektorých sa stále konajú bohoslužby.

Úloha: Namaľujem alebo zo špajdlí vytvorím model jedného z týchto drevených kostolíkov.

2009 – Euro a finančná kríza

Prvým dňom nového roku bola slovenská koruna nahradená eurom. Duálny obeh oboch platidiel trval 16 dní, potom boli slovenské bankovky a mince stiahnuté z obehu. Jedno euro malo hodnotu 30,126 slovenských korún. V tomto roku sa začala v Európe naplno rozbiehať finančná kríza, ktorá trvala aj nasledujúce roky.

Úloha: Zozbieram všetky kovové mince a aspoň 2 papierové bankovky slovenskej koruny.

10. roky 21. storočia – Boj za slušnosť

2010 – Iveta Radičová

V júni tohto roku sa prvou, a k dnešnému dňu aj jedinou, ženou v úrade predsedu vlády Slovenskej republiky stala Iveta Radičová. V rokoch 2005 – 2006 bola ministerkou práce, sociálnych vecí a rodiny. V prezidentských voľbách v roku 2009 postúpila do druhého kola, kde ju porazil Ivan Gašparovič. Z politiky odišli v roku 2012 vystúpením zo strany SDKÚ-DS.

Úloha: Nájdem významné ženy v slovenskej histórii a tri z nich predstavím svojej družine.

2011 – štrajky

V septembri vyšli do ulíc učitelia, požadujúci vyššie platy a zlepšenie situácie v školstve. Vo svojich požiadavkách úspešní neboli, hoci odbory hrozili uzavretým škôl, k čomu nakoniec nedošlo. Okrem učiteľov pristúpili k štrajkom aj lekári, z ktorých značná časť na protest podala výpoveď a tak v zdravotníctve nastal núdzový stav. To viedlo k dohode a zvýšeniu platov lekárom aj zdravotným sestram.

Úloha: Uctím si svojho učiteľa alebo vodcu. Napr. poďakujem mu na konci hodiny, vyrobím pre neho niečo, poviem mu, že si ho vážim.

2012 – euromince a rozpad vlády

Vyšla pamätná dvojeurová minca Slovenskej republiky pri príležitosti desiateho výročia vzniku eurových mincí a bankoviek. Ďalšia slovenská pamätná minca sa razila napr. v roku 2016, keď Slovensko predsedalo v Rade Európskej únie, v roku 2015 na 200. výročie narodenia Ľudovíta Štúra, alebo v roku 2018 ako spomienka na 25. výročie založenia Slovenskej republiky. V tomto roku sa po dvoch rokoch rozpadla vláda Ivety Radičovej a museli byť vyhlásené predčasné voľby. Tie drvivo vyhrala politická strana Smer-SD.

Úloha: Získam aspoň 3 rôzne pamätné euromince, z toho je aspoň jedna slovenská.

2013 – storočnica skautingu na Slovensku

Skauti na celom Slovensku oslavovali sto rokov od založenia skautingu na našom území. Stalo sa tak zriadením prvého skautského oddielu v Komárne. K tomuto výročiu sa podniklo mnoho akcií, výletov, prebiehala storočnicová hra a ušitá bola aj špeciálna storočnicová šatka.

Úloha: Zistím aspoň 10 zaujímavostí z histórie skautingu na Slovensku a získam alebo si požičiam storočnicovú šatku.

2014 – Andrej Kiska

Štvrtým prezidentom Slovenskej republiky bol zvolený Andrej Kiska. Bol to po Michalovi Kováčovi, Rudolfovi Schustrovi a Ivanovi Gašparičovi prvý kandidát, ktorý nemal za sebou politickú stranu, bol teda občianskym kandidátom.

Úloha: Prečítam si stručný životopis posledných štyroch slovenských prezidentov.

2015 – ESA

Slovensko sa stalo členom Európskej vesmírnej agentúry (ESA). ESA je medzivládna organizácia skúmajúca vesmír a vývoj kozmických technológií pre mierové účely.

Úloha: Vyrobím si model slnečnej sústavy (napr. zo špáradiel, nití a rôznych guľatých predmetov) alebo navštívim planetárium.

2016 – Peter Sagan

Žilinský rodák Peter Sagan sa stal v cestnej cyklistike prvýkrát majstrom sveta v roku 2015. Stalo sa tak v americkom Richmonde. Titul obhájil aj nasledujúci rok v katarskej Dohe a ako prvý cyklista získal titul majstra sveta tretíkrát po sebe v roku 2017 v nórskom Bergene. Patrí k najúspešnejším svetovým cyklistom a mnohonásobným držiteľom zeleného trička na Tour de France.

Úloha: Prejdem za jeden deň na bicykli aspoň 30 km a budem mať pri tom oblečený vlastnoručne vyrobený dúhový dres alebo dres s národnou tematikou.

2017 – zrušenie Mečiarových amnestií

Od roku 1998 platilo na Slovensku niekoľko svojvoľných rozhodnutí vtedajších politikov, ktoré boli v hrubom rozpore s princípmi právneho štátu a ochrany základných hodnôt demokracie a slobody, pretože sa snažili zamedziť vyšetrovaniu naozaj závažných kriminálnych činov. Počas celého tohto obdobia bolo uskutočnených viac ako 10 pokusov tieto normy zrušiť. Podarilo sa to až po takmer 20 rokoch.

Úloha: Nájdi si informácie o skutkoch zavlečenia slovenského občana Michala Kováča do cudziny v auguste 1995 a tzv. "zmareného" referenda v máji roku 1997.

2018 – Za slušné Slovensko

Februárová vražda investigatívneho novinára Jána Kuciaka a jeho snúbenice Marty Kušnírovej vzbudila vlnu protestov proti systému v krajine. Študentská iniciatíva Za slušné Slovensko organizovala viacero protestných a pietnych akcií a vyzývala politických predstaviteľov k prevzatíu zodpovednosti a náprave systému. Vládna kríza vyvrcholila demisiou trojnásobného premiéra Roberta Fica, ktorého na poste premiéra nahradil Peter Pellegrini.

Úloha: Spravím pre oddiel prezentáciu udalostí uplynulého roka, povediem s nimi o nich diskusiu a zúčastním sa na pochode alebo proteste.

2019 – Zuzana Čaputová

Vôbec prvou ženou zvolenou na najvyšší politický post republiky sa v tomto roku stala Zuzana Čaputová. Pred ňou len jediná žena, Iveta Radičová, pôsobila na poste premiérky (od roku 2010). Zuzana Čaputová sa tak stala v doterajšej histórii prvou prezidentkou Slovenskej republiky a dvanástou ženou na tejto pozícii celkovo vo svete. Pred zvolením pracovala ako právnička a niekoľko rokov sa angažovala v kauze pezinskej skládky, za čo bola ocenená aj Goldmanovou environmentálnou cenou.

Úloha: Vyberiem si z môjho okolia dve inšpirujúce ženy, s ktorými nafotím „oficiálne“ fotografie do prezidentskej kampane. Napíšem, prečo by práve ony boli dobrými prezidentkami.

20. roky 21. storočia

2020 – Covid-19

Rok 2020 sa po celom svete niesol v znamení šíriaceho sa infekčného ochorenia covid-19, ktorý postihuje dýchací systém. Prvý potvrdený prípad sa na Slovensku objavil začiatkom marca a do konca roku tomuto ochoreniu u nás podľahlo 2 250 ľudí. Ďalších 127 190 sa vyliečilo. Republika prešla do núdzového stavu, boli zavedené viaceré protiepidemiologické opatrenia ako nosenie rúšok, obmedzenie vychádzania, kontaktov s ľuďmi, zatvorenie škôl a obchodov. Rovnako aj Slovenský skauting bol nútený obmedziť svoju pravidelnú prezenčnú činnosť a prešiel do online formy.

Úloha: Napíš si dva zoznamy. Do prvého zoznamu si zapíš 10 dobrých a pozitívnych vecí, ktoré sa na Slovensku, alebo vo svete udiali počas roku 2020. Druhý zoznam bude obsahovať 10 vecí, za ktoré si práve teraz v živote vďačný.

2021 – Návšteva pápeža

Slovensko doteraz navštívil len jeden pápež, a to Ján Pavol II., pôvodcom z Poľska. Prvýkrát v roku 1990 ešte ako súčasť Česko-Slovenska a potom dvakrát (1995, 2003) už ako samostatnú republiku. Takmer po dvadsiatich rokoch od poslednej pápežskej návštevy, sa na cestu na Slovensko vybral ďalší pápež, František. Pre krajinu je to vždy veľká česť a udalosť, keď do nej zavíta najvyšší predstaviteľ katolíckej Cirkvi. Pápež navštívil mestá Bratislava, Košice, Prešov a Šaštín-Stráže. Asi najviac sledovanou bola jeho návšteva košického rómskeho sídliska Lunik IX., na ktorom sa stretol najmä s mladými. Na jeho počesť, ako pripomienku tohto stretnutia, sa na sídlisku postavil pamätný kríž.

Úloha: Navštív najbližší kostol, alebo kríž vo svojom okolí. V tichosti a vlastnými slovami odriekni krátku vďaku a prosbu. Zisti, či aj v okolí miesta, kde žiješ, bol niekedy pápež na návšteve.

2022 - Hokejové úspechy

Už v roku 2010 bola slovenská hokejová reprezentácia veľmi blízko k zisku vôbec prvej olympijskej medaily v tomto športe, ale zápas o bronz sme prehrali. O 10 rokov neskôr sme si však na olympiáde v Pekingu dosnivali tento olympijský sen a získali sme bronzové medaile. Náš najmladší útočník, ešte len 17-ročný Juraj Slafkovský, strelil najviac gólov zo všetkých hráčov na šampionáte a jeho hokejový sen sa ziskom medaile len začal. V lete sa dostal na prvé miesto hokejového draftu (výber mladých nádejných hráčov do najvyššej hokejovej súťaže), čo sa doteraz žiadnemu Slovákov nepodarilo. Hneď za ním, na druhom mieste draftu, skončil ďalší Slováč, Šimon Nemec a obaja naši mladí hokejisti tak prekonal aj Mariána Gáborika, ktorý bol draftovaný v roku 2000 z tretieho miesta.

Úloha: Zahraj si s kamarátmi ľadový, alebo pozemný hokej. Po ňom si medzi sebou spravte vlastný draft, v ktorom budete hlasovať o najlepšom hráčovi medzi vami. Následne slávnostne vyhláste poradie draftovaných hráčov.